

10

maig
2012

HOLLANDE A FRANÇA: qüestió d'estil

Oleguer Sarsanedas entrevista **Francis Ghilès**, investigador sènior, CIDOB

C'est maintenant : el 6 de maig de 2012 François Hollande, *Monsieur Normal*, és elegit president de la República Francesa. Dit d'una altra manera: Nicolas Sarkozy, amb un 48,38% dels vots a la segona volta, perd les eleccions presidencials. Els electors han triat tranquil·litat i seny després de cinc anys d'hiperactivitat i fonamentalisme econòmic. El setè president de la Cinquena República, per caràcter i aparença, per com actua i per com es relaciona amb els altres, es troba a les antípodes d'aquest personatge imprevisible, que la crisi de l'euro ha convertit en parella de fet de la cancellera Merkel, que substitueix en el càrrec. Un 55% dels qui van votar Hollande confessen que ho van fer per *sortir le sortant*.

A Hollande el van votar majoritàriament els ciutadans de totes les edats excepte els de més de 60 anys, els professionals liberals i els quadres intermedis, els assalariats i els obrers. A Sarko el van preferir una majoria de jubilats, artesans i botiguers, i dels caps d'empresa. Però la dada potser més significativa és que Hollande va guanyar a les ciutats i les aglomeracions urbanes –és a dir, les parts més dinàmiques del país.

Francis Ghilès creu que Sarkozy va perdre la reelecció, fonamentalment, pel seu estil, atès que la manera com es fan i, sobretot, com es presenten les coses des d'una alta instància com la Presidència de la República, és molt important –essencial, fins i tot, en temps de sofriment i penúria com l'actual.

No tant una victòria d'Hollande i l'esquerra, doncs, com una derrota de Sarkozy i la dreta?

Les eleccions se solen perdre i no guanyar. Sarkozy ha perdut aquestes eleccions, per tres raons. La primera: perquè la gent vol un descans, ja no pot més. La segona: perquè Hollande ha transmès un missatge consistent, ha fet una campanya molt professional, que remet a *La force tranquille* de Mitterrand, i no ha respost a les provocacions. La tercera: perquè el Front National ja no és allò que era fa cinc anys, el lideratge intel·ligent de Marine Le Pen ha aconseguit reposicionar-lo i, per tant, el Front National ja no és la reserva de vots a la que va poder recórrer Sarkozy a la segona volta de les eleccions de 2007.

En el seu primer discurs a Tulle després de saber-se els resultats, i després d'agrair la confiança dels ciutadans francesos, Hollande va adreçar-se a Europa, responent a la gran expectativa generada –tant a Brussel·les com entre els socis comunitaris, especialment els del sud– per la seva probable victòria. Està cridat Hollande a canviar el rumb de la UE?

Sabem una cosa: Hollande té al seu voltant un molt bon equip i ell és un jugador d'equip. Això en fa un home previsible, que dóna confiança portes endins i portes enfora (els mercats van donar per descomptada la seva victòria). Per si calgués, d'altra banda, al darrere sempre hi ha l'Estat francès. És plausible pensar que a Àngela Merkel, de fet, més aviat li complagui el canvi de parella. I és fàcil d'imaginar a quina mena de compromís poden arribar. L'important, però, és com es presenta. En això, és clau –portes endins i portes enfora– que qui ocupi el més alt nivell de l'Estat sigui una persona normal, que es comporta com a tal: ni embarcacions de luxe ni caceres exòtiques. Això té molt de pes en uns temps com aquests, en què la gent està patint sota els cops de la crisi econòmica. Sarkozy ha perdut pel seu estil: estil de fer política, i estil de vida.

També pel seu caràcter...

I el seu comportament. Sarkozy ho centralitzava tot. Va deixar sense paper el primer ministre. Però el primer ministre, entre d'altres utilitats, té la de fer de fusible del president; si es treu el fusible, totes les descàrregues d'alt voltatge, tots els cops (quan n'hi ha) són per al president. La qüestió del caràcter és important, sí. El 2007 va obtenir molts vots provinents del Front National, però ara els vots del Front National són, en bona part, uns altres: són vots de desesperació d'uns ciutadans que s'ho estan passant malament. Al 2012, l'estratègia del *sorpasso* per la dreta, fent seus alguns conceptes i arguments del Front National, simplement no li ha funcionat. És cert que durant el seu quinquenni, Sarkozy ha fet reformes (la setmana laboral, l'edat de jubilació, l'autonomia universitària), però les ha fet sense donar la sensació de prendre-se-les massa seriosament. D'altra banda, la seva coneguda estratègia d'afrontar tots els problemes al mateix temps ha contribuït sens dubte a la manca de coherència del seu discurs. No es pot ser europeista i no-europeista a la vegada. Ha transmès la imatge d'algú en conversa amb ell mateix –però no un discurs lògic. I també hi ha la qüestió de la seva relació amb els diners, és clar –una relació que, en d'altres temps, a la gent li hauria estat indiferent... però no pas ara! La vulgaritat té la seva importància, no només per als francesos, sinó per a tothom. Els ciutadans volen caps d'Estat que tinguin dignitat i sentit del deure. En aquest sentit *Sarko*, que insultava en privat i en públic, degradava la institució. I acabava sent ridícul: quan va sortir l'últim CD de Carla Bruni, va donar-ne una còpia a cadascun dels seus ministres. Al capdavant, els defectes personals acaben tenint molta importància.

Tornem a Europa: amb Hollande president, no són d'esperar grans canvis o sí?

A Europa tindrem mesures d'estímul i no només retallades. Potser tindrem eurobons. Ha de veure's que Hollande aconsegueix algun paquet de mesures per al creixement, i això els alemanys ho entendran molt bé. Diversos països estarien disposats a donar el seu suport a un canvi d'èmfasi, encara que fos lleu. Probablement, tot això hauria acabat passant inevitablement, però l'arribada d'Hollande certament ho accelera. I aporta una certa esperança. La moral compta.

Les postures d'Àngela Merkel es debiliten...

És bastant probable que l'hora de l'austeritat a tot preu hagi passat a Europa. El president Hollande té cada cop més arguments per flexibilitzar les postures de la cancellera Merkel. Tal com semblen indicar les recents declaracions del ministre Schauble, i també semblen aconsellar els recents resultats electorals de la CDU als *länder* de Schleswig-Holstein i de Renània del Nord-Westfàlia, a Alemanya les postures s'estan movent i cada cop hi ha més veus que reconeixen que l'austeritat a ultrança porta a la recessió i no pas al creixement, i que una dràstica reducció del déficit no és sinó de creixement.

I en política exterior?

La substància és important en diplomàcia. Hollande ha promès el vot als no-francesos residents, i això és com treure un fibló. Mostrarà cortesia i respecte envers els països del nord d'Àfrica i també Turquia. I no intentarà competir amb els americans, com feia Sarkozy, ni li passarà pel cap, per exemple, que els americans estan intentant de treure paper a França al nord d'Àfrica. Hollande s'ha de veure amb Barack Obama a Washington abans de la pròxima reunió del G20. El *feeling* personal també compta.

El resultat de les eleccions gregues, en què els dos partits del "sistema" no han aconseguit el 50% dels vots, ha posat en evidència l'abast de la desafecció d'una majoria de ciutadans, que se n'han anat als extrems. A França, però, gairebé un de cada tres electors també...

França té una crisi d'identitat. Les desigualtats socials han crescut. Els líders no han explicat als ciutadans les implicacions per a França dels processos de globalització en curs. Tampoc no han fet propostes per compatibilitzar la salvaguarda de la identitat cultural amb les necessitats d'una economia global. De fet, el que està pendent és reconciliar França amb l'any 2012. A més, una part de l'electorat francès ha manifestat sempre la seva posició en contra del present i nostàlgica d'un passat incert o remot. El món s'ha mogut molt, i molt de pressa. I la globalització, no ho oblidem, es fa en anglès. Caldrà veure què passa al *troisième tour*, a les legislatives del mes de juny. Si ens basem en la tradició, haurien de reforçar Hollande amb una majoria parlamentària. Però tenim un Front National més fort que mai i una UMP en què grinyolen les juntures de les seves parts constituents.